

Yeni Nesil ÖĞRETEN DEFTER Sosyal Bilgiler

Akıllı Tahta
Uyumlu

Açık Uçlu Yazılı
Sınavları

Yeni Nesil
Ders Notları

Video
Çözümlü

6

SINIF

Mustafa PETEK

ÇANTA®
YAYINLILIK A.Ş.

ISBN

ISBN: 978-625-6137-07-3

Yazar

Mustafa PETEK

Redaksiyon

Beyza YAZGAN

Dizgi - Tasarım

Çanta Yayıncılık Tasarım Atölyesi

Baskı Yeri

ÇANTA®
YAYINCILIK A.Ş.

Bahçekapı Mahallesi
2465. Sokak 8/A Şaşmaz
Etimesgut/ANKARA
Tel: 0312 330 19 19 (Pbx)

© Copyright

Bu soruların her hakkı ÇANTA
Yayıncılık AŞ'ye aittir.

Hangi amaçla olursa olsun; tamamının
veya bir kısmının kopya edilmesi,
fotoğraflarının çekilmesi, herhangi bir
yolla çoğaltılması ya da kullanılması,
yayımlanması yayınevinin yazılı izni
olmadan yapılamaz.

Değerli Öğrencilerimiz;

T.C. Millî Eğitim Bakanlığının gerçekleştirdiği müfredat değişikliği kapsamında yeni öğretim programını detaylı şekilde inceledik.

Maarif Modelde yer alan öğrenme çıktılarıyla %100 uyumlu “Yeni Nesil Öğreten Defter” adını verdiğimiz eserimizi titizlikle ve büyük bir emekle hazırladık. Kitabımızı planlarken öncelikli amacımız; öğrenmeyi kolaylaştıran, değişen müfredata uyum sağlayan, alanımıza yenilik katan, öğrencilerimizin analiz ve yorum yapma becerilerini geliştiren bir eser ortaya koymaktı. Sonuç olarak bu hedeflere ulaştığımızı düşünüyor ve defterimizin değişen sistemde başarınızın anahtarı olacağına yürekten inanıyoruz.

“Maarif Modeli”ni Tümüyle Yansıtan Kitabımızın Bölümleri: Kitabımız, Maarif Modeli’nin temel ilkeleri doğrultusunda, öğrenme sürecinizi en verimli hâle getirmek için özel olarak tasarlandı. Her bir bölüm, sizi adım adım başarıya taşıyacak şekilde planlandı.

- **Kavramlar Tablosu:** Her öğrenme alanının başında yer alan bu bölümde, öğreneceğiniz tüm temel kavramların anlamlarını bulacaksınız. Bu sayede, yeni konulara başlamadan önce sağlam bir altyapı oluşturacak ve derslere hazır olacaksınız.
- **Öğreten Konu Özetleri Bölümü:** Konunun en can alıcı noktalarını en basit ve anlaşılır şekilde anlattığımız bu bölümle, öğrenme etkinliklerine geçmeden önce bilgilerinizi hızlıca tazeleyebileceğiniz ve konulara hâkim olacaksınız.
- **Pekiştiren Etkinlikler Bölümü:** Öğrendiğiniz konuları pekiştirmeniz için çeşitli ölçme araçlarını kullanarak etkinlikler hazırladık. Bu bölüm, bilgilerinizi kalıcı hâle getirmenize yardımcı olacak.
- **Öğrenme Çıktısı (Konu) Testleri Bölümü:** Her bir öğrenme çıktısına özel olarak hazırlanan bu testler, kazandığınız bilgileri ölçmenizi sağlayacak. Böylece, hangi konularda daha güçlü olduğunuzu, hangilerinde tekrar yapmanız gerektiğini kolayca görebileceksiniz.
- **Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavları Bölümü:** Bir öğrenme alanını tamamladıktan sonra, o alana ait tüm bilgilerinizi bir arada değerlendirebileceğiniz genel sınavlar sizleri bekliyor.
- **Açık Uçlu Sorular Bölümü:** Bu bölümde yorum yapma becerilerinizi geliştirecek ve eleştirel düşünmeyi teşvik edecek açık uçlu sorulara yer verdik. Bu sorularla özellikle okullarınızdaki “Açık Uçlu Yazılı Sınavlarına” hazır olacaksınız.

Kıymetli öğrencilerimiz; bu defterle birlikte çıktığınız öğrenme yolculuğunda, geleceğe güvenle bakmanızı sağlayacak bilgi ve becerilerle donanacağınıza inanıyor, hepinize başarılar diliyorum.

İSTİKLAL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül; ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım.
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım,
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbin atakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı,
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı,
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak, toprağı sıksan şüheda.
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar, ki şehadetleri dinin temeli,
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecdile bin secde eder, varsa taşım,
Her cerihamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruhumücerret gibi yerden naaşım,
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal.
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Mehmet Akif ERSOY

İçindekiler

1. ÖĞRENME ALANI

Birlikte Yaşamak.....	3
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	30
Açık Uçlu Sorular	33

2. ÖĞRENME ALANI

Evimiz Dünya	35
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	71
Açık Uçlu Sorular	73

3. ÖĞRENME ALANI

Ortak Mirasımız.....	75
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	119
Açık Uçlu Sorular	121

4. ÖĞRENME ALANI

Yaşayan Demokrasimiz.....	123
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı.....	146
Açık Uçlu Sorular	149

5. ÖĞRENME ALANI

Hayatımızdaki Ekonomi	151
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	177
Açık Uçlu Sorular	179

6. ÖĞRENME ALANI

Teknoloji ve Sosyal Bilimler	181
Öğrenme Alanı Değerlendirme Sınavı	196
Açık Uçlu Sorular	199

Cevap Anahtarı.....	203
---------------------	-----

ÖĞRENME ALANI

1

BİRLİKTE YAŞAMAK

KAVRAM TABLOSU

Grup	Görüşleri, çıkarları bir olan kimseler bütünü, ekip.
Rol	Bir işte bir kimsenin üstüne düşen görev.
Hak	İnsanların belirli sınırlar ve kurallar çerçevesinde bir işi yapma yetkisi.
Sorumluluk	Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi.
Birlik ve beraberlik	Bir topluluğun veya milletin ortak değerler ve hedefler doğrultusunda bir arada hareket etmesi ve dayanışma içinde olması.
Dayanışma	Toplumun kurum ve kuruluşları ile ortak değerler konusunda birleşmesi ve birlikte hareket etmesi.
Kültür	Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler bütünü.

ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme
- Kültürel bağlarımızın toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme
- Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme

ZAMAN İÇİNDE DEĞİŞEN ROLLERİMİZ

Grup Nedir?

→ Görüşleri, amaçları, çıkarları bir olan kişiler bütününe denir. Gruplara ailemiz, sınıfımız ve akrabalarımız örnek olarak verilebilir.

Rol Nedir?

→ Grup içerisinde üstlendiğimiz görevlere rol adı verilir. Ailemizde evlat, sınıfta öğrenci, akraba grubunda ise kuzen gibi rollerimiz vardır.

- Her insan, doğduğu andan itibaren toplumda belirli bir rol üstlenmektedir.
- Roller, içinde bulunduğumuz gruplara göre farklılık gösterebilir. Örneğin; aile içinde çocuk rolünderken parkta arkadaş, okulda öğrenci rolünde olabiliriz.
- Birey, rollerinin bir kısmını doğuştan veya yaşının gereği olarak çaba harcamadan elde edebilir. Örneğin; evlat veya kardeş olmak gibi.
- Rollerin bir kısmı ise zaman içinde gösterilen kişisel çaba ve başarıyla kazanılır. Örneğin, herhangi bir meslek sahibi olmak gibi.
- Rollerimiz zaman içerisinde değişim gösterebilir. Örneğin, okulumuz bittiğinde artık öğrencilik rolümüzün de sona erdiği gibi.

Yılmaz Ailesinin Oğlu Ertuğrul'un Zaman İçinde Kazandığı Roller

1990

Dâhil olduğum ilk grup olan ailemin en küçük üyesiyim. Ablamla oyun oynamayı çok seviyorum. Kardeş, evlat ve torun gibi rollerim var.

1997

Bu yıl okula başladım ve yeni roller edindim. Öğrenci, sınıf başkanı, okul temsilcisi gibi rollerim var artık. Ayrıca müzik kursunda solist rolüm de var.

2013

Üniversitenin mühendislik fakültesinden mezun oldum. Çalışma hayatıma inşaat mühendisi olarak başlayacağım.

2019

Evlendiğimde eş rolüne sahip oldum. Birkaç sene sonra bir kızımız oldu ve artık baba rolüne de sahibim.

NOTLARIM

ETKİNLİK-1

Aşağıda verilen boşlukları size uygun cevaplarla doldurunuz.

DÂHİL OLDUĞUM GRUPLAR VE SAHİP OLDUĞUM ROLLER

Adı	
Soyadı	
Dâhil Olduğum Gruplar	→ Aile → →
Sahip Olduğum Roller	→ Evlat, çocuk, abi, kardeş → →

Size verilen (doğuştan kazandığınız) rolleriniz nelerdir?

→

Sonradan kazanılan rolleriniz nelerdir?

→

Akraba grubunda hangi rollere sahipsiniz?

→

Gelecekte dâhil olabileceğiniz gruplar neler olabilir?

→

Gelecekte sahip olabileceğiniz roller neler olabilir?

→

UNUTMAYALIM

Eğitim grupları : Kişisel gelişime katkı sağlayan gruplardır. (Sınıf, müzik ve spor kulübü gibi.)

Odak grupları : Herhangi bir araştırma için belirli bir süreliğine bir araya gelen gruplardır.

İş grupları : Bir işi veya görevi yerine getirme grubudur. (Meslek grupları gibi.)

Hak Nedir?

- Yasal veya toplumsal olarak bireylere tanınan yetki ve kazançlara **hak** denir. Toplum içinde yer aldığımız grup ve kurumlarda üstlendiğimiz rollere bağlı olarak çeşitli haklarımız vardır.

- ☑ Dengeli ve sağlıklı beslenmek haklarımız arasındadır.

- ☑ Arkadaşlarımızla oyun oynamak haklarımız arasındadır.

AÇIK UÇLU SORU

Bulunduğunuz gruplar içerisinde sahip olduğunuz haklar nelerdir? Yazınız.

Sorumluluk Nedir?

- Yer aldığımız gruplardaki rollerimizin gerekliliklerini yerine getirmek **sorumluluk** olarak adlandırılır. Sorumluluk duygusu kazanarak başarılı ve mutlu bireylerden oluşan bir toplumun gelişmesine katkıda bulunuruz.

- ☑ Ev işlerinde büyüklerimize yardımcı olmak sorumluluklarımız arasındadır.

- ☑ Ödevlerimizi zamanında yapmak sorumluluklarımız arasındadır.

AÇIK UÇLU SORU

Bulunduğunuz gruplar içerisinde yerine getirmeniz gereken sorumluluklar nelerdir? Yazınız.

ROL	GRUPTAKİ HAKLARIM	GRUPTAKİ SORUMLULUĞUM
Çocuk	Evde müzik dinleyebilirim.	Müzik dinlerken başkalarını rahatsız etmem.
Öğrenci	Okul kütüphanesinden yararlanabilirim.	Ödünç aldığım kitapları temiz bir şekilde kullanırım.
Sporcu	Özel yeteneklerimi geliştirebilirim.	Antrenmanlara zamanında giderim.

ETKİNLİK- 2

Aziz Sancar: Nobel Ödüllü Türk Bilim İnsanı

Mardin'in Savur ilçesinde doğan Sancar, mütevazı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Sekiz kardeşli bir ailenin yedinci çocuğu olan Sancar, çocukluğunu köyde geçirdi ve doğayla iç içe büyüdü. Liseyi Mardin'de tamamladıktan sonra üniversite eğitimi için İstanbul'a geldi. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini birincilikle tamamladı. Daha sonra Amerika'ya giden Sancar, DNA onarımı üzerine yaptığı çalışmalarla ün kazanmış; uzun yıllar boyunca kendisini bilime adanmasının en büyük meyvesini 2015 Nobel Kimya Ödülü ile almıştır.

Verilen metinden hareketle aşağıdaki yorumları doğru veya yanlış şeklinde değerlendiriniz.

a

Aziz Sancar'ın ailede evlat, kardeş, abi gibi rolleri bulunmaktadır.

Doğru

☐

Yanlış

☐

b

Aziz Sancar'ın içinde bulunduğu gruplar değişse de rollerinde değişiklik olmamıştır.

Doğru

☐

Yanlış

☐

c

Bilim insanı olmak, Aziz Sancar'ın doğuştan sahip olduğu rolleri arasındadır.

Doğru

☐

Yanlış

☐

d

Aziz Sancar rollerinin bazılarını doğuştan, bazılarını ise çaba harcayarak sonradan elde etmiştir.

Doğru

☐

Yanlış

☐

ETKİNLİK- 3

Aşağıdaki tabloda bazı roller verilmiştir. Bu rollerden beklenen uygun davranışlar nelerdir? Yazınız.

	ROL	BEKLENEN DAVRANIŞ
1	Öğretmen	
2	Polis	
3	Hâkim	
4	Öğrenci	
5	Doktor	

ETKİNLİK- 4

Sahip olduğumuz rollerin bizlere yüklediği bazı sorumluluklar vardır. Buna göre okuldaki rollerimiz doğrultusunda yerine getirmemiz gereken sorumlulukları işaretleyiniz.

a Sınıf kurallarına uymak	b Akıllı tahtadan yararlanmak	c Çöpleri yere atmamak	d Ödevleri zamanında yapmak
e Kütüphaneden faydalanmak	f Arkadaşlarına karşı saygılı olmak	g Teneffüse çıkmak	h Kantinde sıraya girmek

ETKİNLİK- 5

Aşağıda verilen ifadeleri doğru veya yanlış şeklinde değerlendiriniz.

AÇIKLAMALAR		✓	✗
1	Rollerin bazıları kısa süreli olabilirken bazıları da uzun süreli olabilir.		
2	Aynı anda birden fazla role sahip olmak mümkün değildir.		
3	Her insan, doğduğu andan itibaren toplumda belirli bir rol üstlenmektedir.		
4	Sorumluluk, kişinin kendi davranışlarının sonuçlarını üstlenmesidir.		
5	Oyun grubu, bireyin içinde yer aldığı ilk gruptur.		
6	Haklarımızı iyi bilmeli, başkalarının haklarını da ihlal etmemeye özen göstermeliyiz.		
7	Roller bize haklar kazandırabileceği gibi yeni sorumluluklar da yükler.		

1. Ela, okulundaki sosyal etkinliklere sıkça katılan bir öğrencidir. Okulun voleybol takımında pasör pozisyonunda oynayan Ela, başarılı performansı sayesinde geçen hafta takım kaptanlığına seçilmiştir. Aynı zamanda derslerinde de başarılı olan Ela, hem sportif hem de akademik alanda kendini gösteren bir öğrencidir.

Buna göre, Ela için aşağıdakilerden hangisinin söylenmesi doğru olmaz?

- A) Birden fazla role sahiptir.
- B) Rollerinin tamamını doğuştan elde etmiştir.
- C) Voleybol takımında yeni bir rol edinmiştir.
- D) Sorumluluklarının farkında olan bir bireydir.

2. Yer aldığımız gruptaki rollerimizin gerekliliklerini yerine getirmek, sorumluluk olarak adlandırılır. Sorumluluk duygusu kazanarak başarılı ve mutlu bireylerden oluşan bir toplum gelişmesine katkıda bulunabiliriz.

Buna göre, sorumluluk duygusu gelişmiş kişilerin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) İşlerini ertelemeden planlı ve düzenli bir şekilde tamamlarlar.
- B) Kendi kararlarının sonuçlarını üstlenirler.
- C) Toplumsal kuralları önemsemezler.
- D) Zamanlarını verimli ve etkili kullanırlar.

3. Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli roller üstleniriz. Rollerimizin bir kısmı doğuştan sahip olduğumuz rollerdir. Bunları seçme olanağımız yoktur. Bu roller biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yetenek gerektirmeyen rollerimizdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğuştan sahip olduğumuz rollerden biridir?

- A) Öğrenci
- B) Polis
- C) Hemşire
- D) Evlat

4.

6-A sınıfında öğrenim gören Efe, müzik öğretmenin teşvikiyle okulun müzik kulübüne katılmıştır. Okul konseri için hazırlanan orkestrada görev almış ve bireysel olarak şarkılar da söylemiştir.

Verilen bilgide Efe'nin üstlendiği roller aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

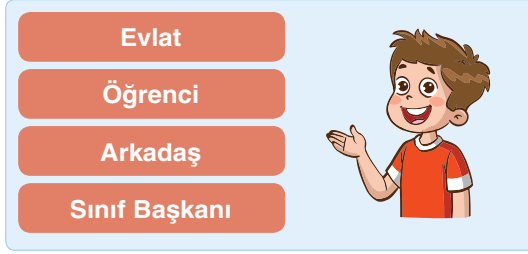
- A) Öğrenci - Solist
- B) Öğrenci - Kaleci
- C) Evlat - Oyuncu
- D) Evlat - Pasör

5. Rol, insanların bir kişi ya da bir gruptan beledikleri çeşitli davranışları ifade eder. Bireyin özel hayatında ve iş hayatında yerine gelmesi beklenen pek çok davranış kalıpları vardır. Belli bir rolün kapsamı, bir takım kurallarla önceden belirlenmiştir.

Buna göre, aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilen rol ve buna bağlı sorumluluk yanlış belirtilmiştir?

	Rol	Sorumluluk
A)	Şoför	Araba kullanırken trafik kurallarına uymak.
B)	Gazeteci	Haber yaparken doğruluğundan emin olmak.
C)	Öğrenci	Sınıf kurallarına uymak.
D)	Muhtar	Mahalledeki okulların eğitim programını belirlemek.

6. Aşağıda Göktuğ'un sahip olduğu rollere yer verilmiştir:

Buna göre, Göktuğ'un sahip olduğu roller hakkında,

- I. Gün içinde farklı roller üstlenmektedir.
- II. Doğuştan kazandığı rolleri bulunmaktadır.
- III. Akademik başarısı yüksek bir öğrencidir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

7. İnsanlar dâhil oldukları gruplarda üstlendikleri roller sayesinde belirli haklar kazanır. Bu haklar, bireylerin toplumsal yaşama aktif olarak katılabilmeleri için gereklidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi okuldaki haklarımız arasında yer almaz?

- A) Okulun sunduğu imkânlardan eşit şekilde yararlanmak.
- B) Sınıfta üzerimize düşen görevleri eksiksiz yerine getirmek.
- C) Düşüncelerimizi özgürce ifade edebilmek.
- D) Okulda sağlıklı ve temiz bir ortamda bulunabilmek.

8. Ayşe Hanım, sabah uyandığında gülümseyerek kızına "Günaydın kızım!" dedi. Elini, yüzünü yıkayıp kahvaltı masasına oturdu. Kendisiyle birlikte yaşayan babası da erken kalkmıştı. Babası, Ayşe Hanım'a sürekli kullanmak zorunda olduğu ilaçlarının azaldığını söyledi. Akşam işten çıktıktan sonra eczane-ye uğrayıp ilaçları alan Ayşe Hanım, metroya binip evine döndü.

Metne göre, aşağıdakilerden hangisi Ayşe Hanım'ın gün içerisinde sahip olduğu rollerden biri değildir?

- A) Hasta B) Evlat
C) Yolcu D) Anne

9.

Merhaba arkadaşlar, ben Burak. Sahip olduğum hakların farkında olan bir bireyim. Katıldığım gruplarda aldığım rollerin gerektirdiği görev ve sorumlulukları yerine getiririm. Odamı toparlayıp düzenlemek, temiz tutmak benim sorumluluklarımdandır. Annem yemek yaparken sofranın kurulmasına yardımcı olurum. Derslerime düzenli ve planlı çalışırım. Düzenli olarak kitap okurum. Okula her gün zamanında giderim. Çantamı akşamdan hazırlarım.

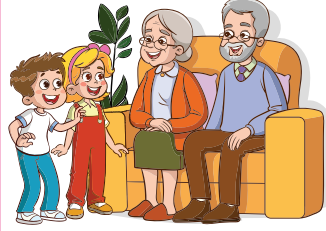
Verilenlerden hareketle Burak için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Aile içinde sorumluluk bilinci gelişmiş bir bireydir.
- B) Bireysel çıkarlarını ön planda tutmaktadır.
- C) Davranışlarıyla çevresine olumlu bir örnek teşkil etmektedir.
- D) Yaşam alanına özen göstermektedir.

KÜLTÜREL BAĞLARIMIZIN VE MİLLÎ DEĞERLERİMİZİN TOPLUMSAL BİRLİKTELİĞİMİZE KATKISI

Millî Kültür Nedir?

- ★ Bir toplumun ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliğin bütününe **millî kültür** denir.
- ★ Millî kültür, ait olduğu toplumun kimliğini yansıtır ve toplumu oluşturan bireyler arasındaki **bağları** güçlendirir.
- ★ Bu bağlar, **toplumsal dayanışma** ve **birlik duygusunu** güçlendirerek “biz bilinci” oluşturur.

Millî Kültürümüzü Oluşturan Unsurlar Şunlardır:

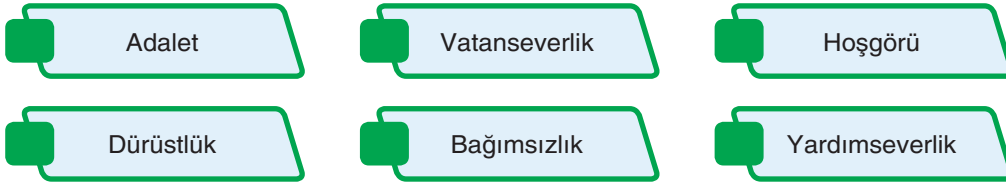

Millî Değer Nedir?

- Tarih boyunca şekillenmiş, kuşaktan kuşağa aktarılan ortak inanç, düşünce, ahlak ve davranışları kapsar.
- Milletler tarihleri boyunca kimi unsurları özümseyip benimseyerek kendi değerlerini oluştururlar.
- Millî değerler; bir milleti millet yapan, onu ayakta tutan ve birliğini sağlayan temel unsurlar olarak görülmektedir.

Millî Değerlerimizden Bazıları Şunlardır:

SORU-CEVAP

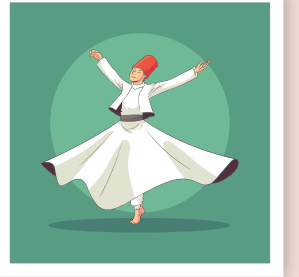
Sosyal, kültürel bağlarımız ve millî değerlerimizin toplumsal birliğimize sağladığı katkılar nelerdir?

Toplumsal dayanışma artar.	Toplumda birlik ve beraberlik güçlenir.
İnsanların barış içinde yaşaması kolaylaşır.	Toplumsal hoşgörü ve anlayış artar.

UNUTMAYALIM

Millî kültürümüze sahip çıkmak; toplumsal birliği, hoşgörüyü, dayanışmayı artırır. Ülkeyi iç ve dış tehditlere karşı güçlendirir ve modern dünyada konumumuzu sağlamlaştırır.

ŞURUP BİLGİ

Türk milleti, zorlu dönemlerde bile aile birliği, adalet, dürüstlük, hoşgörü, saygı, vatanseverlik, millet sevgisi, özgürlük ve bağımsızlık gibi millî değerlerini dil, din, tarih, sanat ve gelenek-göreneklerle nesilden nesile aktarmıştır.

UNUTMAYALIM

Millî değerlerimizi geçmişten günümüze taşıyan bazı yazılı eserler şunlardır:

- Orhun Abideleri
- Divanü Lügati't-Türk
- Kutadgu Bilig
- Divan-ı Hikmet

Millî Kültürümüzü Oluşturan Unsurlar Şunlardır:

Dil

- ✱ İnsanların duygu ve düşüncelerini birbirine aktarmak için sözcükler ya da işaretler aracılığıyla kurduğu iletişime **dil** adı verilir.
- ✱ Milletler; geçmişlerindeki tarihsel olayları, edebî eserleri ve bağlı oldukları gelenek-görenekleri dil aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarabilirler.
- ✱ Milletimiz, yazılı ve sözlü eserler aracılığıyla millî değerlerini geçmişten günümüze aktarmıştır.

AÇIK UÇLU SORU

Türkçemizi korumak ve geliştirmek için neler yapabiliriz? Yazınız.

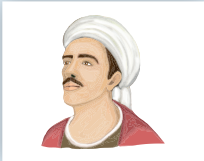
Din

- ✱ Din, insanların duygu ve düşüncelerini etkileyerek günlük hayatlarını ve yaşam tarzlarını şekillendirir.
- ✱ İslamiyet'in birleştirici gücü, millî kültürümüze katkı sunarak toplumsal birlikteliğimizi güçlendirmiştir.
- ✱ İslam dinine özgü ramazan ayı ve bayramlar; milletimizin bir araya geldiği, manevi duyguların yoğun yaşandığı dönemlerdir.

UNUTMAYALIM

Tarihimizde İslamî değerleri sözleri, şiirleri ve örnek hayatları ile yansıtan sevgi ve hoşgörü kahramanları yetiştirmiştir. Bunlar:

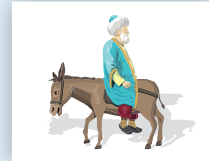
Yunus Emre

Mevlana

Hacı Bektaş Veli

Nasreddin Hoca

Tarih

- Geçmişteki olayları anlatır ve yeni nesillerde millî bilincin oluşmasında, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasında önemli bir rol oynar.
- Bir birey için hafıza neyse millet için de tarih aynı öneme sahiptir.
- Milletlerin sağlıklı şekilde varlıklarını sürdürmesi, tarih bilinci-ne sahip olmalarına bağlıdır.

AÇIK UÇLU SORU

Millî Mücadele yıllarında Türk milletinin birlik ve beraberlik içinde hareket etmesi, hangi ortak değerlere sahip olduğunu göstermektedir?

Sanat

- Bir millete ait sanat eserleri; o milletin kültürünü, dilini, inancını, tarihini ve değerlerini yansıtır.
- Hat, tezhip, minyatür, çini, ebru, kalemişi, halı, kilim, kumaş dokuma geleneksel Türk sanatlarına örnek verilebilir.
- Toplumun gelenek-görenekleri, inanç ve millî değerleri kimi zaman bir oyanın dokusunda kimi zaman bir halının deseninde hayat bulur.

Gelenek – Görenek

- Gelenek, bir toplumda ya da toplulukta eskiden beri saygıyla korunup kuşaktan kuşağa aktarılan davranışlardır.
- Görenek; bir şeyi eskiden beri görüldüğü biçimde yapma alışkanlığı, âdet şeklinde açıklanmıştır.
- Gelenek ve görenekler, günlük yaşamımızda insanların tutum ve davranışlarını düzenlemede önemli rol oynarlar.

UNUTMAYALIM

İstiklal Yolu, Kurtuluş Savaşı'nda askerlerimize silah ve erzak taşıdığımız çok önemli bir yoldu. Türk kadını bu yolda verdiği mücadele ile cesaret ve fedakârlık gibi özellikler göstermiştir.

ŞURUP BİLGİ

Ebru sanatı, kitre adı verilen özel bir sıvı yoğunlaştırıcı ile yoğunlaştırılmış su üzerinde, boyalar ve özel fırçalar kullanılarak yapılan geleneksel bir Türk süsleme sanatıdır.

UNUTMAYALIM

Nişan ve düğün törenleri, askere uğurlama, hac ve umre ziyaretleri, cenaze taziyeleri, ramazan ayında iftar sofraları geleneklerimize örnek olarak verilebilir.

Zimem Defteri

Borçluların borçlarının yazılı olduğu defter anlamına gelmektedir. Osmanlı zenginleri, borçlarını ödeyemeyenlere yardımcı olurlardı. Bir de kendi isimlerinin bilinmemesini, yardımın gizli yapılmasını isterlerdi. Borçlarını kapatamayanları tespit edip borçlarını öderlerdi. Durumu iyi olmayan fakirlerin de borçlarını öderlerdi. Eğer borcunu ödeyemeyen bulamazlarsa borç defterini açıp rastgele bazılarının borçlarını kapatırlardı.

Zimem Defteri

AÇIK UÇLU SORU

Zimem defteri uygulaması toplumumuzda hangi değerlerin var olduğunu göstermektedir?

Bayramlarımız

Bayramlarımızı dinî, millî ve mevsimlik bayramlar olmak üzere üç grupta toplayabiliriz.

- ✓ **Dinî bayramlar:** Ramazan ve Kurban bayramlarıdır.
- ✓ **Millî bayramlar:** 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı ve 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü'dür.
- ✓ **Mevsimlik bayramlar:** Nevruz ve Hıdırellez bayramlarıdır.

AÇIK UÇLU SORU

Milletçe kutladığımız bayramların toplumsal faydaları nelerdir? Açıklayınız.

Demokrasi ve Millî Birlik Günü

15 Temmuz 2016'da Türkiye, karşı karşıya kaldığı darbe girişiminde milleti ve devletiyle omuz omuza vererek tüm dünyaya örnek olacak bir direniş ve mücadele sergilemiştir. Türk demokrasisini hedef alan hain girişim, halkın demokrasiyi ve seçilmiş iradeyi korumak için gösterdiği destansı direnişle geri püskürtülmüştür. O günü unutmamak, o günün şanlı direnişini ve ruhunu gelecek nesillere aktarmak amacıyla 15 Temmuz; "**Demokrasi ve Millî Birlik Günü**" olarak kabul edilmiştir.

ETKİNLİK-1

Aşağıda verilen ifadeleri doğru veya yanlış şeklinde değerlendiriniz.

	Açıklamalar	✓	✗
1	Gelenek ve görenekler, insanların davranışlarını düzenlemede ve toplumsal ilişkileri kolaylaştırmada önemli bir role sahiptir.		
2	Nişan ve düğün törenleri, askere uğurlama gibi gelenekler toplumsal ayrılmaya neden olur.		
3	Geleneksel Türk sanatlarındaki renk ve motifler, bazen sözsüz bir iletişim aracı olarak çeşitli mesajlar iletebilir.		
4	Toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri için sadece güncel sorunlara odaklanmaları yeterlidir.		
5	Destanlar millî değerleri yüceltir; cesaret, iyilik, yardımlaşma, vatanseverlik gibi erdemleri işler.		
6	Dil, din, tarih, sanat ve gelenek-görenek gibi unsurlar, millî kültürü oluşturan öğelerdir.		

ETKİNLİK-2

Aşağıda verilen açıklamaları ilgili oldukları kavramlarla eşleştiriniz.

Toplumların başından geçen olayları zaman ve yer göstererek anlatan; bunların sebep ve sonuçlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini ele alan bilim dalıdır.	Duygu, düşünce ve ifadelerin karşımızdaki kişiye iletilmesini sağlayan araçtır. Bu araç sayesinde kültür gelecek nesillere aktarılır.	Dil ☐
Toplumsal yaşantımızda inancımızın etkisi görülür. Örneğin, zekat sayesinde yoksul ve yardıma muhtaç kişilere yardım etmiş oluruz.	Toplumsal birlikteliği sağlamanın yanı sıra toplumdaki estetik anlayışını da geliştirir. Çinicilik, cam işleme, ebru ve müzik bu kavrama örnek verilebilir.	Sanat ☐
		Tarih ☐
		Din ☐

ETKİNLİK- 3

Millî Mücadele Dönemi'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından Tekalif-i Millîye Emirleri yayımlandı. Bu emirle ordumuzun ihtiyaçlarının karşılanması amaçlandı.

Türk milletinin Millî Mücadele'yi desteklemesi hangi millî değerlerle ilgilidir? İşaretleyiniz.

Vatanseverlik

☐

Misafirperverlik

☐

Özverili olmak

☐

Bağımsızlığa düşkünlük

☐

Dürüstlük

☐

Fedakârlık

☐

ETKİNLİK- 4

Kültürümüzde komşuluk ilişkileri özellikle köy ve kasaba gibi küçük yerleşim bölgelerinde sosyal dayanışma açısından önemli olduğu gibi, ailelerin huzur ve güven içinde yaşamaları açısından da önemlidir. İyi komşuluk ilişkileri mutluluk ve sevincin paylaşılmasında, sıkıntı ve kederin göğüslenmesinde ayrı bir öneme sahiptir. Dolayısıyla komşuluk ilişkileri, toplumsal bağları güçlendiren önemli bir kavramdır.

Komşuluk kavramıyla ilgili kültürümüzde söylenen atasözlerini aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

ETKİNLİK- 5

Aşağıda boş bırakılan yerleri uygun kelimeler ile doldurunuz.

Nevruz	Millî	İstiklal Yolu	Kutadgu Bilig	Zimem	DTinî

- 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı bizleri bir arada tutan bayramlarımız arasındadır.
- Bayramı, Türkistan ve Anadolu kültür coğrafyasında konar göçer bir yaşam tarzıyla doğayla iç içe yaşayan insanımızın baharın gelişini kutlaması olarak bilinir.
- Türk millî değerlerinin yer aldığı yazılı eserlere örnek olarak verilebilir.
- defteri uygulaması ile hayırseverler, kimin borcu olduğunu bilmeden, defterden rastgele sayfalar veya borçlar seçerek ihtiyaç sahiplerinin borçlarını öderlerdi.
- İnebolu limanından başlayıp Ankara'ya kadar uzanan ve cepheye silah, ilaç, giyecek ve diğer hayati malzemelerin taşındığı gizli ve stratejik bir güzergâha denir.

ETKİNLİK- 6

Aşağıda verilen cümlelerin hangi değerler ile ilgili olduğunu eşleştiriniz.

1 Orhun Kitabeleri "Türk halkı için gece uyumadım, gündüz oturdum. Kardeşim Kül Tigin ve iki Şad ile (birlikte) öle yite çalıştım, çabaladım."	2 Kutadgu Bilig "Ey Hâkim, memlekette uzun süre hüküm sürmek istersen kanunu doğru yürütmeli ve halkı korumalısın."	Adalet ☐
3 Yunus Emre "Gelin tanış olalım/ İşi kolay kılalım/ Sevelim sevillelim/ Dünya kimseye kalmaz."	4 Atasözleri "Komşu komşunun külüne muhtaçtır." "El el ile, değirmen yel ile..."	Dayanışma ☐ İnsan sevgisi ☐ Millet sevgisi ☐

1. Bir toplumun oluşturduğu ve nesilden nesile taşıdığı maddi ve manevi tüm değerlerin toplamına millî kültür adı verilir. Millî kültür, kendisini var eden toplumun kimliğini ortaya koyarak onu diğer topluluklardan farklılaştırır; bu sayede toplumu oluşturan bireyler arasında sağlam ilişkiler inşa eder.

Verilenlerden hareketle millî kültür hakkında,

- I. Somut ve somut olmayan değerlerin birleşiminden oluşur.
- II. Nesiller arasında aktararak sürekliliği sağlanır.
- III. Toplumsal ayrışmayı hızlandırır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2. Geçmişteki olayları anlatır. Yeni nesillerde millî bilincin oluşmasında ve millî birliğin sağlanmasında önemli bir rol oynar.

Metinde toplumsal birlikteliğin oluşmasında etkili olan kavramlardan hangisi hakkında bilgi verilmiştir?

- A) Dil
- B) Din
- C) Bayramlar
- D) Tarih

3. Nesilden nesile aktarılan gelenek ve göreneklerimiz bize ait yiyecekler, giyecekler, el sanatları, düşünler, eğlenceler, spor müsabakaları vb. den oluşur. Bu gelenek ve görenekler bizi bir araya getirip toplum olarak ortak duygularda buluşmamızı sağlar.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Türk toplumunun ortak kültürel öğelerinden biri değildir?

- A) Nevruz Bayramı
- B) Paskalya
- C) Asker eğlenceleri
- D) Kına geceleri

4.

Toplumumuzun sahip olduğu ortak kültür mirasına baktığımızda İslam dininin etkisini görürüz. İncamız bütün yaşantımızı etkilemiş, davranışlarımıza ve sözlerimize yansımıştır.

Buna göre;

- I. sevdiklerimizin yanından ayrılırken "Allah'a emanet ol." denilmesi,
- II. düşünlerde türküler eşliğinde eğlenilmesi,
- III. Ramazan ve Kurban bayramlarında akraba ziyareti yapılması

durumlarından hangileri metinde anlatılanları destekler niteliktedir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5.

Milleti ve dolayısıyla kültürü oluşturan öğelerden biri olan tarih, bir ulusun zaman içindeki serüvenidir. Her ne kadar tarih; geçmiş zaman anlamına gelse de, milletin şimdiki ve önceki üyelerini bir arada tutarak onları ortak bir geleceğe yönlendirir.

Verilen paragrafta aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Tüm ulusların tarihsel süreçleri benzerlik gösterir.
- B) Kendi tarihimizi anlamak için diğer ulusların tarihlerine başvurmamız.
- C) Tarih, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurulmasına yardımcı olur.
- D) Geçmişteki olayların gelecek üzerinde etkisi bulunmamaktadır.

6. Genellikle cami etrafında bulunan ve üzerinde para koyabilecek bir oyuğu bulunan sadaka taşları, Osmanlı mahallesine karanlık çöktüğünde bağış yapmak isteyenlerin uğrak bir yeri olurdu. Sadaka taşlarına para bırakıldıktan sonra ihtiyacı olan kişi sadaka taşından sadece ihtiyacı kadarını alır ve diğer ihtiyaç sahiplerini de düşünürdü.

Bu bilgilere bakılarak sadaka taşlarının toplumda hangi değeri ön plana çıkarması beklenemez?

- A) Yardımlaşma B) Paylaşma
C) Ön yargı D) Merhamet

7. Anadolu'nun yurt edinilmesinde Mevlânâ Celâleddini Rûmî, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Ahi Evran ve Nasreddin Hoca gibi düşünürler önemli rol oynadılar. Ayrıca Anadolu Türklüğünün Moğol istilası nedeniyle zor günler geçirdiği dönemde eserleri ve samimi sohbetleriyle halka yol gösterdiler. İslam dininin özünü Anadolu insanına aktararak toplumun dağılmasının önüne geçtiler. Anlattıkları değerler aradan yüzyıllar geçmesine rağmen önemini korumakta ve tüm dünya tarafından saygıyla karşılanmaktadır.

Buna göre Anadolu'da yaşayan düşünürler için,

- I. Zor zamanlarda topluma manevi bir dayanak oluşturmuşlardır.
II. Toplumun dağılma ve çözülme riskini artırmışlardır.
III. Öğretileri evrensel bir niteliğe dönüşmüştür.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

8. Kutadgu Bilig (Mutluluk Veren Bilgi) adlı eserde yer alan bir bölüm aşağıda verilmiştir:

...

Zalimin elini tutmayıp halka eşit davranan,

İşte o, gerçek hükümdardır.

Bak! Dünya bir terazi gibidir,

Bir kefesinde hak, bir kefesinde halk.

Teraziye dengede tutmayan bey,

Kendi tahtını yıkar, devletini batırır.

Verilen bu bölümde aşağıdaki değerlerden hangisine vurgu yapılmıştır?

- A) Vatanseverlik B) Adalet
C) Yardımseverlik D) Bağımsızlık

9. Kahramanmaraş merkezli gerçekleşen iki şiddetli deprem, pek çok ilde yıkıma ve can kayıplarına yol açtı. AFAD ekipleri, depremin ardından hızla bölgeye ulaşarak çadır kentler kurdu ve bu alanlarda yüz binlerce afetzedenin temel ihtiyaçlarını karşıladı. Türkiye'nin dört bir yanında vatandaşlar, dayanışma ruhuyla yardım kampanyalarına seferber oldu.

Verilen bilgilerde;

- I. toplumsal dayanışma,
II. millî birlik ve beraberlik,
III. kutuplaşma

kavramlarından hangilerine dikkat çekilmiştir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

TOPLUMSAL SORUNLARA ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ

Toplumsal Sorun

- Dünya ölçüsünde etkili olan Dünya'mızı ve tüm insanları doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen sorunlar **toplumsal sorun** olarak adlandırılır.
- Toplumsal sorunlar hepimizi etkileyen, çözülmesi gereken problemlerdir.
- Dünya nüfusu her geçen yıl hızla çoğalmakta ve bu durum, tüketim alışkanlıklarının kontrolsüz şekilde artmasına yol açmaktadır.

UNUTMAYALIM

Günümüzde hızlı nüfus artışı ve kentleşme, teknolojik gelişmeler, savaşlar gibi etkenler toplumsal sorunların çeşitlenmesine neden olmuştur.

Toplumsal Sorunlardan Bazıları Şunlardır:

 Afetler	 Çevre sorunları	 Salgın hastalıklar
 Küresel ısınma	 Su krizi	 Göç sorunu
 Gıda israfı	 Kuraklık ve çölleşme	 Açlık ve yoksulluk

Afetler

- Afetler; doğa olayları veya insan hataları sonucu meydana gelen, can ve mal kaybına yol açan büyük olaylardır. Afetler aniden olabilir ve hayatımızı olumsuz etkiler.
- Dünya genelinde en sık gerçekleşen ve çok fazla zarara neden olan afetler: deprem, kasırga, sel, toprak kayması (heyelan), orman yangını ve çığdır.

ÇÖZÜM ÖNERİM VAR

- ✓ Afet öncesinde, sırasında ve sonrasında neler yapmamız gerektiğini öğrenmeliyiz.
- ✓ Afetler için erken uyarı sistemlerinin kurulması can kayıplarını azaltır.
- ✓ Ailece afet planı yapmalı ve afet çantası hazırlamalıyız.
- ✓ Afetzedelere yardım eli uzatmalı, onlarla dayanışma içinde olmalıyız.

NOTLARIM

Çevre Sorunları

- **Çevre Kirliliği:** Hava, su ve toprak gibi doğal kaynakların insanlar tarafından kirlenmesi ve zarar görmesidir.
- **Hava Kirliliği:** Fabrika bacalarından çıkan dumanlar, araç egzozları, ısınma amaçlı yakılan yakıtlar havayı kirlendir.
- **Su Kirliliği:** Sanayi atıkları, evsel atıklar, tarım ilaçları ve gübreler suları kirlendir. Kirli sular içme suyu kaynaklarını kirlletebilir, deniz ve akarsu canlılarını zehirleyebilir.
- **Toprak Kirliliği:** Çöpler, sanayi atıkları, kimyasal maddeler toprağı kirlendir. Kirli toprak bitki yetişmesini zorlaştırabilir ve toprağın verimini düşürebilir.

ÇÖZÜM ÖNERİM VAR

- ✓ Kâğıt, plastik, cam, metal gibi atıkları geri dönüşüme kazandırmalıyız.
- ✓ Özel araçlar yerine toplu taşıma araçlarını veya bisikleti tercih etmeliyiz.
- ✓ Elektrik, su, doğal gaz gibi enerji kaynaklarını tasarruflu kullanmalıyız.
- ✓ Çevremizi temiz tutmalı, çöpleri çöp kutularına atmalıyız.

Salgın Hastalıklar

- Salgın hastalıklar, bulaşıcı hastalıkların bir bölgede veya ülkede beklenenden çok daha fazla sayıda kişiye hızla yayılmasıdır.
- Mikroplar (virüsler, bakteriler) yoluyla insandan insana bulaşan hastalıklardır. Grip, kızamık, verem, COVID-19 gibi birçok bulaşıcı hastalık vardır.
- Hızlı nüfus artışı, şehirleşme, hijyen kurallarına uyulmaması, kalabalık yaşam alanları, küresel ulaşım (seyahatler), yetersiz sağlık hizmetleri salgınların yayılmasını kolaylaştırır.

ÇÖZÜM ÖNERİM VAR

- ✓ El yıkama, maske kullanma, kişisel temizliğe dikkat etme gibi hijyen kurallarına uymalıyız.
- ✓ Salgın dönemlerinde yetkililerin uyarılarını dikkate almalı, gerekli önlemleri almalıyız.
- ✓ Hasta olan kişilerle yakın temastan kaçınmalıyız.
- ✓ Salgınlarla mücadelede toplum olarak dayanışma içinde olmalıyız.

NOTLARIM

Göç Sorunu

- İnsanların çeşitli nedenlerle yaşadıkları yerden ayrılarak farklı bir yere kalıcı veya geçici süreyle yerleşmelerine **göç** denir.
- Dünyada yaşanan savaşlar, doğal felaketler, hızlı nüfus artışı, iş bulma zorluğu ve salgın hastalıklar gibi çeşitli sorunlar göçü tetiklemektedir.
- Suriye, Afganistan, Sudan gibi ülkelerde ise iç savaşlar kitlesel göç dalgalarına yol açmaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİM VAR

- ✓ Savaşlar, çatışmalar, yoksulluk, eşitsizlikler, iklim değişikliği ve insan hakları ihlalleri gibi sorunlara yönelik uluslararası düzeyde ortak çözümler üretilmelidir.
- ✓ Göçe sebep olan tüm olumsuz etkenler ortadan kaldırılmalıdır.
- ✓ Uluslararası iş birliğini güçlendirmek ve göçmen haklarını korumak gerekmektedir.

ŞURUP BİLGİ

Türkiye’de geçen yıl, iller arasında 3 milyon 450 bin 953 kişinin göç ettiği belirlendi. Göçün başlıca nedenleri arasında daha iyi yaşam koşulları, eğitim, doğa kaynaklı afetler, acil durumlar ve iş bulma gibi faktörler öne çıktı.

Küresel Isınma

- Atmosferdeki sera gazı miktarının artmasıyla birlikte Dünya’nın normalden daha fazla ısınmasına **küresel ısınma** denir.
- Küresel ısınma iklim değişikliğine yol açar. Bu durum dünyanın farklı yerlerinde farklı sonuçları ortaya çıkarır.
- Bazı yerlerde aşırı yağışlar ve sel baskınları, bazı yerlerde ise kuraklık yaşanır.

ÇÖZÜM ÖNERİM VAR

- ✓ Küresel ısınmanın önlenmesi için fosil yakıtların tüketimi azaltılmalı, tasarrufa ve geri dönüşüme önem verilmelidir.
- ✓ Elektrikli aletleri prizde bırakmayarak, ulaşımda fosil yakıt tüketen araçların kullanımını azaltarak ve bunlar gibi birçok önlem alarak bu sürece yardımcı olabiliriz.

UNUTMAYALIM

Toplumsal sorunlara duyarlı olmak bu sorunların zamanla etkilerinin azalmasını sağlar.

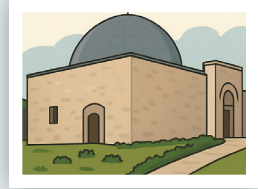

Vakıflar

- **Vakıf:** Bireylerin yardımlaşma amacıyla sahip oldukları servet veya gelirin bir kısmını gönüllü olarak kamu yararına harcaması gayesiyle ortaya çıkmıştır.
- Ecdadımız, kendi kişisel imkânlarıyla ve hiçbir menfaat beklemeden binlerce vakıf kurmuştur.
- Atalarımız vakıflar aracılığıyla toplumsal sorunları çözmeye, ihtiyacı olan insanlara yardım etmeye koşmuştur.

Vakıfların Toplumsal Hayata Etkileri:

- ☒ Birlik ve beraberliği güçlendirmişlerdir.
- ☒ Devlet-toplum kaynaşmasını sağlamışlardır.
- ☒ İhtiyaç sahiplerine yardım etmişlerdir.
- ☒ Toplumsal sorunlara çözüm üretmişlerdir.

TARİHTEKİ BAZI İLGİNÇ VAKIFLAR

1	Vakfın Adı : Ağaç Diken Vakıf Vakfın Amacı : Şehir içinde ve çevresinde ağaçlandırma yapmak mevcut ağaçların kesilmesini veya zarar görmesini engellemek.
2	Vakfın Adı : Sultan I. Ahmed Han Vakfı Vakfın Amacı : Sofralardan artan yemeklerin çöpe atılmadan toplanıp yabani hayvanlara ve kuşlara verilmesini sağlamak.
3	Vakfın Adı : İskenderzade Şemsüddin Hacı Vakfın Amacı : Herhangi bir deprem ve yangın durumunda vakfiyede yazılı mescidin, mektebin ve diğer mekânların tamirini özenle yapmak.

AÇIK UÇLU SORU

Yukarıdaki tabloda verilen vakıfların amaçları dikkate alındığında bu vakıfların hangi alandaki toplumsal soruna çözüm üretmek istedikleri söylenebilir? Yazınız.

1. Vakıf :

2. Vakıf:

3. Vakıf:

NOTLARIM

ETKİNLİK-1

BULAŞICI HASTALIKLARI TEDAVİ VAKFI

Bu vakfın kuruluş amacı, hem insanlık vazifesi olarak görülen bir merhamet anlayışıyla hareket etmek hem de toplumda dışlanmış ve çaresiz bırakılmış kesimlere yardım eli uzatmaktır. Özellikle cüzzam gibi bulaşıcı ve korkutucu bir hastalığa yakalananları tedavi ettirmeyi hedefleyen vakıf, bu hastaların yalnızca fiziksel yaralarını sarmayı değil, aynı zamanda toplumsal dışlanmalarını engellemeyi ve onlara moral desteği sağlamayı amaçlamıştır. Bunun yanı sıra vakıf, fakir ve kimsesizlerin ölümünden sonra cenaze ve defin masraflarını karşılayarak bu kimselerin son yolculuklarında da yalnız bırakılmamasını sağlamayı görev edinmiştir. Bu, vakfın sadece hayattaki çaresizlere değil; öldüklerinde bile kimsesiz kalanlara yönelik bir sorumluluk üstlendiğini gösterir.

Yukarıda verilen metni okuyunuz. Verilen soruları metinden hareketle cevaplandırınız.

1	Hakkında bilgi verilen vakıf özellikle hangi alanda çalışmalar yapmıştır? İşaretleyiniz.	Eğitim	☐
		Sağlık	☐
		Güvenlik	☐
		Ticaret	☐
2	Vakfın yaptığı çalışmalar toplumda hangi kavramların gelişmesine katkı sağlar?	Dayanışma	☐
		Birlik ve beraberlik	☐
		Ayrışma	☐
		Yardımlaşma	☐
3	Hakkında bilgi verilen vakıfla ilgili yanda verilenlerden hangileri söylenebilir?	Toplumsal birliğimizi sürdürmeyi amaçlar.	☐
		Giderleri devlet tarafından karşılanır.	☐
		Toplumsal sorunlardan birini çözmek için kurulmuştur.	☐
		Yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirmiştir.	☐

ETKİNLİK- 2

Aşağıda verilen ifadeleri doğru veya yanlış şeklinde değerlendiriniz.

	Açıklamalar	✓	✗
1	Hızlı nüfus artışı, şehirleşme, hijyen kurallarına uyulmaması, yetersiz sağlık hizmetleri salgıların yayılmasını kolaylaştırır.		
2	Fabrika bacalarından çıkan dumanlar, araç egzozları, ısınma amaçlı yakılan yakıtlar su kirliliğine sebep olmaktadır.		
3	Suyumuzu gereksiz yere kullanmaktan kaçınmalı, tatlı suyu kirlüten kimyasal maddeleri kullanmamaya özen göstermeliyiz.		
4	Hava kirliliğini azaltmak için ulaşım alanında toplu taşıma araçları yerine daha çok bireysel araçlarımızı tercih etmeliyiz.		
5	Toplumsal sorunları çözmek sadece devletlerin sorumluluğundadır.		
6	Çevre kirliliğini azaltmak için kâğıt, plastik, cam, metal gibi atıkları geri dönüşüme kazandırmalıyız.		

ETKİNLİK- 3

Aşağıdakilerden hangisi çevresine karşı görevini tam ve zamanında yerine getirme sorumluluğuna sahip bireylerin davranışları arasındadır? İşaretleyiniz.

1 Toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlarım. ☐	2 Geri dönüşüme özen gösteririm. ☐	3 Kaynakları sınırsız şekilde kullanırım. ☐
4 Çevreyle ilgili yasal düzenlemelere uyarım. ☐	5 Tüketim konusunda ihtiyacımдан çok isteklerime öncelik veririm. ☐	6 Toplum yararına olan çeşitli gönüllülük projelerinde yer alırım. ☐

ETKİNLİK- 4

Aşağıda verilen açıklamaları ilgili olduğu toplumsal sorunla eşleştiriniz.

1	GÖÇ	2	GIDA SORUNU	3	SALGIN HASTALIK
4	KÜRESEL ISINMA	5	AFETLER	6	TERÖR

Doğa kaynaklı veya insan hataları sonucu meydana gelen, can ve mal kaybına yol açan büyük olaylardır. Bu olaylar aniden olabilir ve hayatımızı olumsuz etkiler. Dünya genelinde en sık gerçekleşenler ise deprem, kasırga, sel, toprak kayması (heyelan), orman yangını ve çığdır.

☐

İnsanların çeşitli nedenlerle yaşadıkları yerden ayrılarak farklı bir yere kalıcı veya geçici süreyle yerleşmeleridir. Dünyada yaşanan savaşlar, doğal felaketler, hızlı nüfus artışı, iş bulma zorluğu ve salgın hastalıklar gibi çeşitli sorunlar bu olaya sebep olmaktadır.

☐

İklim değişikliğinin nedenlerinden biridir. Bu olay sonucunda dünyanın bazı yerlerinde aşırı yağışlar ve sel baskınları bazı yerlerde ise kuraklık yaşanır.

☐

Bu olayın yaşandığı ülkelerde tarımsal üretim desteklenmeli, kurak toprakların sulanarak tarıma elverişli hâle getirilebilmesi için sulama imkânı sağlanmalıdır. Bu sayede yetiştirilen tarım ürünü çeşidi ve kalitesi artırılabilir.

☐

Mikroplar (virüsler, bakteriler) yoluyla insandan insana bulaşır. Grip, kızamık, verem, COVID-19 gibi birçok türü bulunur.

☐

ETKİNLİK- 5

Aşağıda nedenleri belirtilen toplumsal sorunların hangileri olduğunu işaretleyiniz.

→ Atıkların yanlış yönetimi

→ Sanayi tesislerinin denetimsizliği

1.

Göç

☐

Çevre Kirliliği

☐

→ Riskli bölgelerde yerleşim

→ Bilinçsiz yapılaşma

2.

Afetler

☐

Salgın Hastalıklar

☐

→ Sağlıksız yaşam koşulları

→ Hijyen kurallarına uymamak

3.

Salgın Hastalıklar

☐

İsraf

☐

→ Ekonomik fırsat arayışı

→ Tarım sektöründeki sorunlar

4.

Göç

☐

Afetler

☐

ETKİNLİK- 6

Aşağıda verilenlerden hangileri “Sıfır Atık Projesi”nin amaçları arasındadır? İşaretleyiniz.

Tüketim alışkanlıklarını
değiştirerek gereksiz atık
üretimini azaltmak

1

Geri dönüşüm oranlarını
yükselterek ekonomiye
katkıda bulunmak

2

Daha fazla enerji
tüketmek

3

Kaynakların verimli
kullanımını
teşvik etmek

4

Doğal çevrenin
korunmasını
sağlamak

5

Gelecek nesillere
yaşanabilir
bir dünya bırakmak

6

1. Ecdadımız, kendi kişisel imkânlarıyla ve hiçbir menfaat beklemeden büyük küçük binlerce vakıf kurmuştur. Her türlü övgüyü hak eden bu vakıflar aracılığıyla toplumsal sorunları çözmeye, çalışmış ve ihtiyaç sahiplerinin yardımına koşmuştur.

Buna göre vakıflar;

- I. toplumsal dayanışmanın gelişmesi,
- II. ülkenin askerî açıdan güçlenmesi,
- III. sosyal hizmetlerin karşılanması

işlevlerinden hangilerini yerine getirmişlerdir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2.

Vakfın Adı: ?

Kuruluş Amacı: Sofralardan artan yemekleri çöpe atılmadan toplayıp yabani hayvanlara ve kuşlara vermek.

Yukarıda hakkında bilgi verilen vakfın kuruluş amacına bakıldığında “?” ile gösterilen yere aşağıdaki vakıflardan hangisi yazılmalıdır?

- A) Bulaşıcı Hastalıkları Tedavi Vakfı
- B) Afet Sonrası Onarım Yapan Vakıf
- C) İsrafı Önleyen Vakıf
- D) Güzel Yazı Öğreten Vakıf

3. Avrupa Çevre Ajansı (AÇA), Avrupa'nın su güvenliği krizi ve su kıtlığı riskiyle karşı karşıya olduğunu belirterek kıtanın su direncini artırmak için acil eylem planı hazırlanması gerektiğini bildirdi.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin belirtilen acil eylem planında yer alması beklenmez?

- A) Bulaşık ve çamaşır makineleri tam dolulukta çalıştırılmalıdır.
- B) Bahçe sulamasında salma sulama yöntemi tercih edilmelidir.
- C) Yer altı suyu kaynaklarının aşırı kullanımının önüne geçilmelidir.
- D) Eski ve yıpranmış su şebekelerinin yenilenmesine önem verilmelidir.

4.

Sel felaketi yaşanan bir yöreye giden gazeteci, 80 yaşındaki Ayşe teyzenin yaşanan felaketle ilgili olarak duygu ve düşüncelerini almak istemiştir. Ayşe teyze duygu ve düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

— Ah yavrum, yağmur durmadan yağdı; çocuklar çok korktu. Hepimiz bir yere toplandık. Yağmurun dinmesini bekledik. Kaybımız çoktur ama devlet elini uzattı. Hemen geldiler, var olsunlar. Yatacak yer ayarlayıp sıcak çorba verdiler. Yaralı insanlarımızı tedavi ettiler.

Ayşe teyzenin açıklamalarına göre, sel felaketinin yaşandığı yerde;

- I. barınma,
- II. sağlık,
- III. beslenme

hizmetlerinden hangileriyle ilgili çalışma yapılmıştır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5.

GENEL AĞ HABERİ

Doğaya atılan plastik çöpler, yağmur, rüzgâr ve akarsular yoluyla Karadeniz'e ulaşıyor. Bu atıklar, oluşturdukları görüntü kirliliğinin yanı sıra deniz yaşamını da tehdit ediyor. Plastik atıkların bulunduğu ortamlarda yaşayan balıklar yer değiştirmek zorunda kalıyor, bu da Karadeniz'deki balık miktarını olumsuz etkiliyor.

Verilen genel ağ haberinden hareketle,

- I. Plastik atıklar Karadeniz'e çok boyutlu bir etki oluşturmuştur.
- II. Balıkların göç etmesinde plastik çöplerin etkisi bulunmaktadır.
- III. Karadeniz'deki plastik kirliliğinin yalnızca ekonomik alanda zararı olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II	B) I ve III
C) II ve III	D) I, II ve III

6. Günümüzde 200 milyondan fazla insan, çeşitli nedenlerle doğduğu ülkenin dışında yasal ya da yasa dışı yollarla yaşamını sürdürmektedir. Bu durum, zorunlu göçün bir örneğidir. Zorunlu göçü engellemek için göçe yol açan temel sorunların ortadan kaldırılması büyük önem taşımaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi zorunlu göçün önlenmesine katkı sağlamaz?

- A) Göç veren bölgelerde istihdamın azaltılması
- B) İç savaşların ve çatışmaların sona ermesi
- C) Eğitim ve sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması
- D) Can ve mal güvenliğinin sağlanması

7.

İnsanlık, her geçen gün doğal çevreyi daha yoğun biçimde kullanarak hem doğal kaynakların tükenmesine yol açmakta hem de ekosisteme zarar vermektedir. Bu süreç; çevre kirliliği, afetler, israf, küresel iklim değişikliği ve göç gibi tüm dünyayı etkileyen toplumsal sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Yukarıda verilen toplumsal sorunların;

- I. doğal dengenin bozulmasına,
- II. millî gelirin artmasına,
- III. insan yaşamının tehlikeye girmesine

sonuçlarından hangilerini ortaya çıkarması beklenir?

A) I ve II	B) I ve III
C) II ve III	D) I, II ve III

8.

GENEL AĞ HABERİ

6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye "asrın felaketi" olarak nitelendirilen büyük depremlerle sarsıldı. Merkez üssü Kahramanmaraş olan bu depremler, toplam 11 ili etkiledi ve ülke genelinde derin bir acıya yol açtı. Deprem sonrasında tüm kamu kuruluşları, mahallî idareler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler seferber oldu. Bölgeye su, gıda, ilaç ve giyecek başta olmak üzere tüm yaşam malzemeleri hızla gönderildi.

Yukarıda verilen habere hareketle,

- I. Afetin etkisi geniş bir alanda hissedilmiştir.
- II. Toplumumuz dayanışma ruhunu ortaya koymuştur.
- III. Temel ihtiyaçların karşılanmasına öncelik verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II	B) I ve III
C) II ve III	D) I, II ve III

1.

Benim adım Zeynep. İzmir'in Karşıyaka semtinde dünyaya geldim. İlk yaş günümde annem çok güzel bir pasta yapmış. Ama ben pastayı yerken o kadar heyecanlanmışım ki yüzüm, ellerim ve hatta elbisem pasta içinde kalmış. Babam o anı fotoğraflamış ve biz hâlâ o kareye bakıp kahkahalarla güleriz. İlk tatilimi ise 7 yaşındayken Ayvalık'ta yapmıştık. Orada abim bana yüzmeyi öğretmişti. Şu anda sizler gibi 6. sınıfa gidiyorum.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Zeynep'in toplumdaki rollerinden biri değildir?

A) Öğrenci

B) Evlat

C) Kardeş

D) Abla

2. Mert, çocukluk anılarını şu sözlerle anlatmıştı:

"Geceleri geç yattığım için sabahları uyanmakta oldukça zorlanırdım. Annem her sabah beni kaldırmak için birkaç kez seslenmek zorunda kalıyordu. Bir sabah annemin tüm çabalarına rağmen geç kalktım ve servisi kaçırdım. Bu yüzden okula geç gittim. Durumu öğretmenime anlatmak ve ondan özür dilemek de hâliyle bana düştü."

Buna göre Mert'in aşağıdaki kavramlardan hangisine dikkat etmediği söylenebilir?

A) Sorumluluk

B) Hak

C) Özgürlük

D) Grup

3.

Merhaba, ben Arda. Bu eğitim-öğretim yılının başında sınıf başkanlığı için aday oldum. Arkadaşlarımdan desteğiyle en fazla oyu alarak göreve seçildim. Her sabah sınıf defterini okul idaresinden alıyorum, dersler bittiğinde yine oraya teslim ediyorum. Yoklama alınırken ve ödevlerin kontrolünde öğretmenimize yardımcı oluyorum. Okul idaresi ya da öğretmenlerimizden gelen duyuru ve bilgileri sınıf arkadaşlarıma iletmek de görevlerim arasında.

Buna göre Arda ile ilgili olarak

I. Roller, gün içinde değişmektedir.

II. Katılımcı bir birey özelliğine sahiptir.

III. Okuldaki sorumluluklarını göz ardı etmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız II

B) I ve II

C) II ve III

D) I, II ve III

4. Kültürümüzde önemli bir yere sahip olan atasözleri ve deyimler, değerlerimizi yansıtan anlamlar taşır. Örneğin, "Doğruya Allah yardım eder." veya "Aldatmaya çalışan aldanır." gibi ifadeler, İslam ahlakının doğruluk ve dürüstlük gibi temel ilkelerini anlatır. Ayrıca, "Allah'a emanet ol!", "Allah akıl versin!" ve "Allah bağışlasın." gibi cümleler, toplumsal ilişkilerde sıkça kullanılır.

Verilen metinde aşağıdaki kültür öğelerinden hangisinin topluma etkisinden bahsedilmiştir?

A) Görenek

B) Din

C) Mimari

D) Sanat

5. Bir toplumun ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliğin bütününe millî kültür denir. Millî kültür, ait olduğu toplumun kimliğini yansıtarak onu diğer toplumlardan ayırır.

Aşağıdakilerden hangisi millî kültürümüzü oluşturan öğeler arasında yer almaz?

- A) Dil B) Tarih
C) Moda D) Sanat

6. Tarih bilimi, milletlerin geçmiş yaşantılarını öğrenmelerine yardımcı olur. Bireyler tarih bilimi sayesinde ait oldukları milletin geçmişini öğrenir, kültürünü ve millî değerlerini tanıır. Bu sayede bireyin vatandaşlık bilinci ve sorumluluk duygusu gelişir, vatan ve millet sevgisi artar. Örneğin, Kurtuluş Savaşı'nın hangi şartlarda gerçekleştiğini ve kazanıldığını bilen bireyler, vatanın tehlikede olduğunu hissettikleri anda onu kurtarmak için harekete geçerler.

Verilen metinden hareketle tarih bilimi hakkında;

- I. birlik ve beraberliği güçlendirdiği,
II. millî bilincin oluşmasını sağladığı,
III. doğal çevreyi tanımamıza katkıda bulunduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

7. Bu toplumsal sorun; ekosistemlerin zarar görmesine, biyolojik çeşitliliğin azalmasına, hava ve su kaynaklarının olumsuz etkilenmesine ve insanların çeşitli sağlık sorunları yaşamasına neden olur.

Yukarıda verilen açıklama aşağıdaki toplumsal sorunlardan hangisi ile ilgilidir?

- A) Göç
B) Salgın hastalıklar
C) İsrar
D) Çevre kirliliği

8. Zimem defteri, borçların yazılı olduğu ve borçluların kaydedildiği bir defterdir. Osmanlıda zengin kişiler, borçlarını ödeyemeyen insanlara yardım ederdi. Ancak, bu yardımlarını gizli yapmayı tercih ederlerdi ve kendi isimlerinin duyulmasını istemezlerdi. Borcunu ödeyemeyenleri belirleyip borçlarını öderlerdi. Maddi durumu iyi olmayan fakirlerin de borçlarını kapatırlardı. Eğer borçlular bulunamazsa defteri açıp rastgele kişilerin borçlarını silerlerdi. Bu gelenek, zimem defteri olarak tanınmıştır.

Paragrafta anlatılan durumu ifade etmek için,

- I. Komşusu açken tok yatan bizden değildir.
II. Nerede birlik, orada dirlik.
III. Söz gümüşse sükût altındır.

atasözlerinden hangilerinin kullanılması uygundur?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

9. Toplum olarak karıncalar gibi birlik içinde hareket ettiğimiz zamanlar vardır. İnsanlar tarih boyunca zorluklarla karşılaştığında ve büyük hedeflere ulaşmak için dayanışmaya ihtiyaç duyduklarında birlik içinde hareket etmişlerdir.

Türk toplumunda birlik içinde hareket ettiğimiz durumlara aşağıdakilerden hangisi örnek gösterilemez?

- A) Vakıflar kurarak yardıma muhtaç kişilere destek çıkılması
B) Kurtuluş Savaşı yıllarında ordumuzun ihtiyaçlarının halk tarafından karşılanması
C) Ortak kararlar yerine kişisel isteklerin ön planda tutulması
D) Ramazan ayında çeşitli yardım kampanyalarının düzenlenmesi

10. İmparatorun ordusu savaşa hazırlanıyordu. Atları kontrol eden askerler, bir atın nalında çivi eksik olduğunu fark etti. İmparator hemen düzeltilmesini emretti. Çünkü bir çivi, bir nalı; nal, bir atı; at, bir haberi; haber de savaşı etkileyebilirdi. Sonuçta, bir çivi eksikliği orduya yenilgi getirebilirdi.

Verilen metinden hareketle aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Bazı olayların birbirine bağlı şekilde ilerlediğine
- B) Sorumluluk bilinciyle hareket etmenin önemine
- C) Toplumdaki bazı rollerin önemli, bazılarının önemsiz olduğuna
- D) Küçük gibi görünen görevin bile büyük sonuçlar doğurabileceğine

11. Herkesin hayatında farklı rolleri vardır ve bu rollere göre nasıl davranmamız gerektiği değişir. Önemli olan, hangi roldeysen ona uygun davranmak ve rolleri karıştırmamaktır. Grup içinde sorumluluklarımızı yerine getirirsek grup daha başarılı olur.

Buna göre grubun başkanı aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Gruptaki kişi sayısına
- B) Gruptaki cinsiyet dağılımına
- C) Grup üyelerinin yaşına
- D) Gruptaki rollerin yerine getirilmesine

12. 2017 yılı, Türk Dil Kurumunun öncülüğünde “Türk Dili Yılı” olarak ilan edilmiştir.

Yukarıda “Türk Dili Yılı” dolayısıyla hazırlanan pullar incelendiğinde aşağıdaki kavramlardan hangisinin önemine dikkat çekildiği söylenebilir?

- A) Bilimin
- B) Millî kültürün
- C) Demokrasinin
- D) Sanatın

- 13.

GENEL AĞ HABERİ

Eskişehir’de 8’inci sınıf öğrencisi Merve Çakmakçı, ekmeğin bayatlamasını engelleyen doğal katkı maddesi üretti. Çakmakçı; portakal kabuğu, dut yaprağı, keçiboynuzu ve fesleğen kullanarak ekmeğin bayatlamasını engelleyen doğal bir katkı maddesi geliştirmiştir.

Genel ağ haberindeki öğrenci aşağıdaki toplumsal sorunlardan hangisine yönelik çözüm üretmek istemiştir?

- A) Göç
- B) Hava kirliliği
- C) Küresel ısınma
- D) Gıda israfı

1. Doğduğumuz andan itibaren içinde büyüdüğümüz ve düzenli olarak etkileşimde bulunduğumuz aile, doğuştan dâhil olduğumuz ilk gruptur.

Buna göre bireyler olarak aile grubunda hangi rolleri üstlenirsiniz? Yazınız.

- ## 2.

Merhaba ben Yılmaz. 1985 yılında Konya'da ailemin ilk çocuğu olarak doğdum. Sonra 1988 yılında kardeşim dünyaya geldi. 7 yaşına geldiğimde okula başladım. İlkokulda hep sınıf başkanı seçilirdim. Lisede okulumun voleybol takımında yer aldım ve iki yıl takım kaptanlığı yaptım. 2003 yılında Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde okumaya başladım. Üniversite okurken boş zamanlarımda markette kasiyer olarak çalıştım. 2008 yılında diş he-kimi olarak mezun oldum. 2012 yılında evlendim ve 2015 yılında baba oldum.

Buna göre, Yılmaz Bey'in rolleri nelerdir? Yazınız.

- ### 3.

Bir topluluğun bütünlük içinde hareket etmesi için ortak bir geçmişe sahip olması hayati önem taşır. Bu ortak geçmiş, bireyleri birbirine bağlar ve onları aynı amaç uğruna bir araya getirerek güçlü bir köprü görevi görür. Bu nedenle, kökenlerini, kültürlerini ve değerlerini bilerek geçmişten ders alan vatandaşlar olarak vatanımıza derin bir sevgi duymalıyız.

Yukarıda verilen metinde sosyal ve kültürel bağlarımızı güçlendiren unsurlardan hangisine değinilmiştir? Yazınız.

4. Bazı roller vardır ki bu rollere kendi çabamızla, başarımızla ya da isteğimizle sonradan sahip oluruz. Bu tür roller, kendi isteğimizle dâhil olduğumuz gruplarda üstlendiğimiz görevlerdir.

Buna göre, sonradan elde ettiğimiz rollere iki tane örnek veriniz.

5. Bayram sabahları erkenden uyanılır. Erkekler, bayram namazını cemaatle kıldıktan sonra cami içinde ya da cami önünde birbirleriyle bayramlaşır. Kahvaltı zamanında aile bireylerinin ve yakın akrabaların bir araya gelmesine önem verilir. Ardından, komşular, akrabalar ve tanıdıklar ziyaret edilerek karşılıklı iyi dileklerde bulunulur ve bayram tebrikleri yapılır.

Yukarıda ifade edilen bilgiler kültürümüzün hangi ögesine aittir? Yazınız.

6. Bir millete ait sanat eserleri; o milletin kültürünü, dilini, inancını, tarihini ve değerlerini yansıtır. Geleneksel Türk sanatları, Türk kültürünün en anlamlı belgelerindendir.

Geleneksel Türk sanatları nelerdir? Örnekler veriniz.

- 7.** Milletimizin birlik ve beraberliği için son derece önemli olan ve bizleri bir arada tutan değerleri ifade eden özel günlerimiz vardır. Bu özel günlerin bir kısmı millî ve dinî bayramlarımızdır.

Millî bayramlarımız hangileridir? Örnekler veriniz.

- 8.** Vakıf, bireylerin yardımlaşma amacıyla sahip oldukları servet veya gelirinin bir kısmını gönüllü olarak kamu yararına harcama gayesiyle ortaya çıkmıştır.

Buna göre vakıfların toplum hayatına faydaları nelerdir? Yazınız.

9. Atmosferde sera gazı miktarı artarsa Dünya aşırı ısınır. Buna küresel ısınma denir. Küresel ısınma toplumsal sorunlar arasında yer alır.

Küresel ısınmanın oluşturduğu sorunları azaltmak için neler yapılabilir? Yazınız.

- 10.** Afetleri önlemek mümkün değildir ancak öncesinde önlem almak mümkündür.

Buna göre afetlerin öncesinde alınabilecek önlemler neler olabilir? Yazınız.

Cevap Anahtarı

1. ÖĞRENME ALANI:

BİRLİKTE YAŞAMAK

Zaman İçinde Değişen Rollerimiz

- 1** **Adı:** öğrenci adı
Soyadı: öğrenci soyadı
Dâh....: Akraba, sınıf
Sah....: Torun, yeğen, kuzen, Öğrenci, sınıf başkanı, üye
Size verilen....: Evlat, kardeş, abi, abla vb.
Sonradan....: Öğrenci, okul temsilcisi, kaleci vb.
Akraba....: Torun, yeğen, kuzen vb.
Gelecekte dâhil....: Meslek grubu, proje takımı, üniversite grubu vb.
Gelecekte sahip....: Üniversite öğrencisi, mesleki roller, anne-baba vb.

AÇIK UÇLU SORU-1

Sevilmeye ve saygı görmek, düşüncelerimizi ifade etmek, temiz bir çevrede yaşamak, oyun oynamak

AÇIK UÇLU SORU-2

Odamızı düzenli tutmak, okula zamanında gitmek, arkadaşlarımızla doğru iletişim kurmak vb.

- 2** a. D b. Y c. Y d. D

- 3** 1. Öğrencilerine konuları anlatmak ve onların sorularını sabırla cevaplamak.
2. Vatandaşların güvenliğini sağlamak.
3. Tarafsız ve adil kararlar vermek.
4. Derslere düzenli ve zamanında katılmak.
5. Hastalarını dikkatli ve özenli bir şekilde tedavi etmek.

- 4** ✓: a, c, d, f, h

- 5** ✓: 1, 3, 4, 6, 7

X: 2, 5

1. ÖĞRENME ALANI

Zaman İçinde Değişen Rollerimiz

01 Konu Tarama Sınavı	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	B	C	D	A	D	A	B	A	B

1. ÖĞRENME ALANI:

BİRLİKTE YAŞAMAK

Kültürel Bağlarımızın ve Millî Değerlerimizin Toplumsal Birlikteliğimize Katkısı

AÇIK UÇLU SORU-1

Kelimeleri doğru ve yerinde kullanmalıyız. Yabancı kelimeler yerine Türkçe karşılıklarını tercih etmeliyiz.

AÇIK UÇLU SORU-2

Bağımsızlık, millî dayanışma, vatanseverlik vb.

AÇIK UÇLU SORU-3

Yardımlaşma ve dayanışma, iyilik, fedakârlık vb.

AÇIK UÇLU SORU-4

Toplumsal dayanışma, birlik ve beraberliğin artması, kültürel değerlerin yaşanması ve yeni nesillere aktarılması, toplumsal barış ve huzur ortamının sağlanması gibi faydaları vardır.

- 1** ✓: 1, 3, 5, 6
X: 2, 4

- 2** 1. Tarih 2. Dil 3. Din 4. Sanat

- 3** ✓: Vatanseverlik, Bağımsızlığa düşkünlük, Özverili olmak, Fedakârlık

- 4** 1. Ev alma komşu al.Komşu komşunun külüne muhtaçtır.

- 5** 1. millî 2. Nevruz 3. Kutadgu Bilig 4. zimem
5. İstiklal Yolu

- 6** 1. Millet sevgisi 2. Adalet 3. İnsan sevgisi 4. Dayanışma

1. ÖĞRENME ALANI

Kültürel Bağlarımızın ve Millî Değerlerimizin Toplumsal Birlikteliğimize Katkısı

02 Konu Tarama Sınavı	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	A	D	B	B	C	C	A	B	A

1. ÖĞRENME ALANI:

BİRLİKTE YAŞAMAK

Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri

AÇIK UÇLU SORU

1. Çevre 2. Gıda israfı 3. Afetler

- 1** 1. ✓: Sağlık
2. ✓: Dayanışma, Birlik ve beraberlik, Yardımlaşma
3. ✓: Toplumsal birliğimizi sürdürmeyi amaçlar. Toplumsal sorunlardan birini çözmek için kurulmuştur. Yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirmiştir.

- 2** ✓: 1, 3, 6 X: 2, 4, 5

- 3** ✓: 1, 2, 4, 6 X: 3, 5

- 4** 5, 1, 4, 2, 3

- 5** 1: Çevre Kirliliği 2: Afetler
3: Salgın Hastalıklar 4: Göç

- 6** ✓: 1, 2, 4, 5, 6